THE EMPTY CHAIR

ΚΑΤΩΦΛΙ 3

Η άδεια καρέκλα

Υπάρχουν άνθρωποι που αφήνουν ένα δωμάτιο.

Και υπάρχουν άνθρωποι που αφήνουν μια κατεύθυνση.

Οι πρώτοι εξαφανίζονται.

Οι δεύτεροι μένουν.

Για πολλά χρόνια πίστευα ότι η κληρονομιά ήταν ζήτημα αγαθών, περιουσίας, αντικειμένων που κρατάς ή που μεταβιβάζεις. Με τον καιρό κατάλαβα ότι η αληθινή κληρονομιά είναι πολύ πιο δύσκολο να τη δεις.

Δεν βρίσκεται στις ντουλάπες.

Δεν βρίσκεται στα συρτάρια.

Δεν βρίσκεται στα έγγραφα.

Ζει στις συμπεριφορές.

Ο πατέρας μου δεν μου άφησε φόρμουλες.

Δεν μου έδωσε ένα εγχειρίδιο.

Δεν μου ετοίμασε έναν λεπτομερή χάρτη της ζωής.

Μου άφησε κάτι πολύ πιο δύσκολο να εξηγηθεί.

Έναν τρόπο να είμαι στον κόσμο.

Όταν ήμουν νέος, δεν το έβλεπα.

Τα παιδιά σπάνια βλέπουν καθαρά τους πατέρες τους.

Τους θεωρούν δεδομένους.

Τους βλέπουν σαν μια μόνιμη παρουσία, σχεδόν σαν νόμο της φύσης.

Όπως η θάλασσα.

Όπως ο ουρανός.

Όπως η εναλλαγή των εποχών.

Τους κοιτάζουν χωρίς να τους μελετούν.

Τους ακούν χωρίς να τους καταλαβαίνουν.

Τους μιμούνται χωρίς να το συνειδητοποιούν.

Ύστερα έρχεται μια ηλικία που όλα αλλάζουν.

Επιστρέφουν τα λόγια που ειπώθηκαν πολλά χρόνια πριν.

Οι χειρονομίες παίρνουν άλλο νόημα.

Ακόμη και οι σιωπές αποκτούν μια καινούργια φωνή.

Τότε είναι που αρχίζουμε πραγματικά να γνωρίζουμε όσους ήρθαν πριν από εμάς.

Ο πατέρας μου δεν μου εξήγησε την αξία της ευθύνης.

Την άσκησε.

Και αυτή η διαφορά είναι τεράστια.

Οι άνθρωποι θυμούνται λίγα απ' όσα διδάσκονται.

Θυμούνται πολλά απ' όσα ζουν.

Όταν ένας άνδρας κρατά μια δύσκολη υπόσχεση, κάποιος παρατηρεί.

Όταν αντιμετωπίζει μια ήττα χωρίς να ψάχνει κάποιον να κατηγορήσει, κάποιος παρατηρεί.

Όταν συνεχίζει να κάνει το καθήκον του χωρίς να δέχεται χειροκροτήματα, κάποιος παρατηρεί.

Συχνά αυτός ο κάποιος είναι ένας γιος.

Ακόμη κι όταν μοιάζει αφηρημένος.

Ακόμη κι όταν μοιάζει απόμακρος.

Ακόμη κι όταν μοιάζει να μην καταλαβαίνει.

Παρατηρεί.

Και κρατά.

Πολλές από τις αποφάσεις που πήρα στην ενήλικη ζωή μου έχουν ρίζες που φτάνουν σε χρόνια πολύ πιο μακρινά.

Δεν γεννήθηκαν στα βιβλία.

Δεν γεννήθηκαν στις εταιρείες.

Δεν γεννήθηκαν στα σεμινάρια κατάρτισης.

Γεννήθηκαν σε ένα σπίτι.

Σε μια οικογένεια.

Σε ένα σύνολο συμπεριφορών που τότε έμοιαζαν φυσιολογικές και που σήμερα τις αναγνωρίζω ως εξαιρετικές.

Θυμάμαι ένα πράγμα που μου δίδαξε ο χρόνος.

Κάθε γιος, αργά ή γρήγορα, ανακαλύπτει ότι μοιάζει στον πατέρα του με τρόπους που δεν είχε προβλέψει.

Συμβαίνει ξαφνικά.

Μέσα σε μια συζήτηση.

Ενώ αντιμετωπίζει ένα πρόβλημα.

Ενώ λέει μια φράση.

Ενώ παίρνει μια απόφαση.

Ξαφνικά αναγνωρίζει κάτι.

Μια έκφραση.

Μια στάση.

Μια αντίδραση.

Και καταλαβαίνει ότι ορισμένες παρουσίες δεν φεύγουν ποτέ πραγματικά.

Αλλάζουν μορφή.

Αυτό είναι όλο.

Για χρόνια διέσχισα διαφορετικές χώρες.

Διαφορετικούς πολιτισμούς.

Διαφορετικές γλώσσες.

Δούλεψα με ανθρώπους από κάθε μέρος του κόσμου.

Κι όμως ανακάλυψα κάτι εκπληκτικό.

Παντού υπάρχει η ίδια λαχτάρα.

Παντού υπάρχει ο ίδιος σεβασμός γι' αυτούς που ήρθαν πριν από εμάς.

Παντού υπάρχει η επιθυμία να φανούμε αντάξιοι κάποιου που μας άφησε ένα παράδειγμα.

Οι λέξεις αλλάζουν.

Τα ονόματα αλλάζουν.

Η γεωγραφία αλλάζει.

Όμως το συναίσθημα μένει το ίδιο.

Γιατί κάθε άνθρωπος έρχεται στον κόσμο μέσα από κάποιον άλλον.

Κανείς δεν ξεκινά από το μηδέν.

Είμαστε όλοι η συνέχεια κάποιου πράγματος.

Μιας ιστορίας.

Μιας οικογένειας.

Μιας επιλογής που έγινε πολύ πριν από τη γέννησή μας.

Με τον καιρό έμαθα να μη μετρώ έναν άνθρωπο απ᾽ όσα κατέχει.

Τον μετρώ απ᾽ όσα αφήνει.

Και αυτό που αφήνει σχεδόν ποτέ δεν συμπίπτει με αυτό που είχε σχεδιάσει να αφήσει.

Ένας πατέρας νομίζει πως χτίζει μια καριέρα.

Όμως ίσως αφήνει μια αρχή.

Νομίζει πως αφήνει ασφάλεια.

Όμως ίσως αφήνει θάρρος.

Νομίζει πως αφήνει απαντήσεις.

Όμως ίσως αφήνει έναν τρόπο να τις αναζητάς.

Αυτό είναι το αόρατο μέρος της κληρονομιάς.

Το πιο σημαντικό.

Το πιο διαρκές.

Αυτό που συνεχίζει να ζει όταν όλα τα υπόλοιπα έχουν φθαρεί.

Πολλοί άνθρωποι φοβούνται μήπως ξεχαστούν.

Είναι ένας αρχαίος φόβος.

Βαθιά ανθρώπινος.

Πιστεύω όμως ότι υπάρχει μια διαφορετική μορφή διάρκειας.

Όχι εκείνη των αγαλμάτων.

Όχι εκείνη των φωτογραφιών.

Όχι εκείνη των μνημείων.

Η αυθεντική διάρκεια ζει στις συνέπειες.

Στο καλό που συνεχίζεται.

Στην αξιοπρέπεια που βρίσκει μιμητές.

Στην ευθύνη που περνά από χέρι σε χέρι.

Στον χαρακτήρα που γεννά κι άλλον χαρακτήρα.

Ο πατέρας μου συνεχίζει να ζει ακριβώς εκεί.

Στις συνέπειες.

Όχι ως ανάμνηση.

Ως παρουσία.

Μερικές φορές, τις δύσκολες μέρες, πιάνω τον εαυτό μου να αναρωτιέμαι ποια απόφαση να πάρω.

Ποιον δρόμο να ακολουθήσω.

Ποιο βάρος να δεχτώ.

Ποια ευθύνη να αναλάβω.

Και σχεδόν πάντα η απάντηση έρχεται από ένα πολύ αρχαίο μέρος.

Ένα μέρος χωρίς διεύθυνση.

Ένα μέρος χωρίς γεωγραφία.

Ένα μέρος φτιαγμένο από μνήμη και ευγνωμοσύνη.

Δεν ακούω μια φωνή.

Δεν βλέπω ένα πρόσωπο.

Αναγνωρίζω όμως μια κατεύθυνση.

Και αυτό αρκεί.

Γιατί, στο τέλος, δεν είναι αλήθεια ότι κάποιοι άνθρωποι φεύγουν.

Απλώς σταματούν να περπατούν μπροστά μας.

Αρχίζουν να περπατούν μέσα μας.

Γι' αυτό δεν λέω πως ο πατέρας μου έφυγε.

Λέω πως συνεχίζει το ταξίδι με διαφορετικό τρόπο.

Στις αποφάσεις μου.

Στα λόγια μου.

Στα λάθη μου.

Στις ευθύνες μου.

Στον τρόπο που φέρομαι στους άλλους.

Στον τρόπο που κρατώ μια υπόσχεση.

Στον τρόπο που αντιμετωπίζω τον χρόνο.

Και όσο κάτι απ' όλα αυτά μένει ζωντανό, ένα κομμάτι του θα συνεχίζει να περπατά δίπλα μου.

Σιωπηλά.

Όπως έκαναν πάντα οι αληθινοί πατέρες.